

Základní škola
a mateřská škola
Dobrovice

Preventivní program

původně Minimální preventivní program

2023/2024

Zpracovala: Mgr. Eva Zvěřinová

OBSAH

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	2
2. ANALÝZA VÝCHOZÍ SITUACE	3
3. PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ	6
3.1 CÍLE PREVENCE	7
3.2 TEMATICKÉ BLOKY VE VÝUCE	7
3.3 PROJEKTY A JEJICH POPIS	9
3.3.1 AKTIVITY PRIMÁRNÍ PREVENCE PRO UČITELE	9
3.3.2 AKTIVITY PRIMÁRNÍ PREVENCE PRO ŽÁKY 1. STUPNĚ	10
3.3.3 AKTIVITY PRIMÁRNÍ PREVENCE PRO ŽÁKY 2. STUPNĚ	12
3.3.4 DALŠÍ AKTIVITY VE ŠKOLE	14
4. ADRESÁŘ ORGANIZACÍ	15
5. PŘÍLOHY	17
5.1 STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI	17
5.2 PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ VE ŠKOLE	17
5.3 POSTUPY PŘI VÝSKYTU RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLE	20

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE	
Název a adresa školy:	Základní škola a mateřská škola Dobrovice
Jméno a příjmení ředitele:	Mgr. Iveta Sedláčková
Telefon:	326398339
e-mail:	reditelna@zsdobrovice.cz

Školní metodička prevence:	Mgr. Eva Zvěřinová
Telefon:	326398338
e-mail:	zverinova@zsdobrovice.cz
Specializační studium:	ukončené

Výchovná poradkyně:	Mgr. Zdeňka Voděrková
Telefon:	326398338
e-mail:	voderkova@zsdobrovice.cz
Specializační studium:	ukončené

Speciální pedagožka a školská logopedka:	Mgr. Nikola Sejkorová
Telefon:	326398338
e-mail:	sejkorova@zsdobrovice.cz

	Počet	Počet tříd
Žáci školy	470	18
Žáci 1. stupeň	268	11
Žáci 2. stupeň	202	8
Školní družina	120	4
Učitelé/ky	28	
Asistentky pedagoga	11	
Vychovatel/ky ŠD	5	

2. ANALÝZA VÝCHOZÍ SITUACE

Technické a materiální podmínky

- úplná škola s 1. až 9. postupným ročníkem s kapacitou až 600 žáků
- školní družina s kapacitou až 120 žáků
- škola venkovského typu - klidná část maloměsta, rozsáhlý oplocený lesoparkový areál sdílený s mateřskou školou, školní jídelnou, školní multifunkční hřiště, venkovní altánová učebna
- dvě budovy spojené šatnovým traktem
- budova 2. stupně - 13 učeben, tělocvična, cvičný byt, relaxační místnost pro neformální třídní aktivity, školní poradenské pracoviště přizpůsobené setkávání s žáky a zákonnými zástupci
- budova 1. stupně – 8 učeben, 4 oddělení družiny, tělocvična
- učebny 1. a 2. stupně - digitální a multimediální technologie s připojením na internet
- prostory městského divadla a sokolovny – bezplatné využití pro potřeby školy

Sociokulturní charakteristika školy

- žáci ze spádového obvodu školy tvořeného zřizujícími obcemi a přilehlými obcemi
- žádné sociálně znevýhodněné skupiny obyvatel - pouze jednotlivci
- žáci s odlišným mateřským jazykem - ukrajinští žáci - bez trvalého pobytu nebo statusu uprchlíka - organizace výuky dle Lex Ukrajina, hodiny ČJ, ukrajinská asistentka pedagoga

Rizikové prostředí

- škola - toalety, prostory před školní jídelnou v době oběda
- areál autobusového nádraží v centru města - koncentrace žáků čekajících na odjezd do místa bydliště (většina žáků školy dojíždí) po skončení vyučování, nejčastější místo násilného chování mezi žáky nebo projevů šikany
- krytá sezení v areálu AN – místo konzumace alkoholu, tabáku a omamných látek mladistvými, distribuce omamných látek, cílem i žáci školy

Školní poradenské pracoviště

Všichni zaměstnanci školy zodpovídají za realizaci preventivního programu školy, někteří z nich vykonávají v této oblasti vymezené úkoly

- **školní preventivní tým** - tvoří jej školní metodička prevence, výchovná poradkyně, ředitelka školy, zástupkyně ředitelky a speciální pedagožka, kompetence vychází z vyhlášky č. 72/2005 Sb. ve znění pozdějších předpisů o školních poradenských pracovištích
- **školní metodička prevence** – současně vykonává činnost zástupkyně ředitelky školy, koordinuje tvorbu minimálního preventivního programu školy a činnosti jednotlivých zainteresovaných pracovníků, spolupracuje s institucemi a organizacemi, koordinuje předávání informací z oblasti prevence rizikového chování, jedná s žáky a zákonnými zástupci
- **výchovná poradkyně** – koordinuje práci s žáky se speciálními potřebami a ohroženými školním neúspěchem, koordinuje oblast kariérního poradenství, jedná s žáky a zákonnými zástupci

- **školní speciální pedagožka** - identifikuje žáky s potřebou podpory a vytváří postupy vedoucí ke zmírnění nebo odstranění problémů, individuálně pracuje se žáky a pomáhá jejich zapojení do třídních kolektivů
- **ředitelka školy** – zastřešuje a koordinuje činnost školního poradenského pracoviště, společně s metodičkou prevence a výchovnou poradkyní v případě závažných problémů svolává výchovnou komisi
- **třídní vyučující a ostatní pedagogičtí pracovníci** – vytváří pozitivní klima a vztahy se všemi aktéry vzdělávání, monitorují vztahy, konzultují zjištěné problémy a aktivně je řeší

Spolupráce s rodiči

- třídní schůzky a individuální konzultace
- konzultační hodiny školního poradenského pracoviště dle předchozí domluvy

Spolupráce s jinými subjekty

- školská rada města
- Policie ČR
- hasičský záchranný sbor města
- pedagogicko-psychologická poradna Mladá Boleslav
- oblastní metodik prevence
- Křesťanská akademie mladých, z.s. (KAM)
- Hope4kids, z.s.
- Linka bezpečí
- Fokus Mladá Boleslav
- Nadační fond ŠKODA AUTO
- Centrum pro integraci cizinců Mladá Boleslav

Systém vzdělávání pedagogů

- tematika prevence – 2x ročně povinná součást pedagogického portfolia (různé formy – seminář, četba, vzdělávací aktivita)
- literatura a časopisy s preventivní tematikou ve školní pedagogické knihovně
- individuální i skupinová školení s tematikou prevence, třídnictví, osobnostního rozvoje pedagogů
- vstupy metodičky prevence na pedagogických radách s informacemi z oblasti prevence

Prezentace systému primární prevence

- pravidelné sdílení záznamů o aktivitách a událostech školy na sociálních sítích a webových stránkách školy
- hodnocení Minimálního preventivního programu jako součást Výroční zprávy školy

3. PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Aktuální situace v oblasti prevence

- pravidelně revidovaný a vyhodnocovaný Preventivní program školy
- fungující spolupráce vedení školy, školního poradenského pracoviště a pedagogů – jednotliví aktéři ví, na koho se obrátit, jaká je jejich úloha
- realizace programu na všech úrovních prevence – fungující spolupráce s externími organizacemi, stálí lektori s dlouhodobou znalostí prostředí naší školy, cenná zpětná vazba
- optimalizace programů externích organizací působících v oblasti prevence
- na základě aktuálního spektra řešených problémů vyvstává nutnost revidovat a zintenzivnit aktivity podporující osobnostně sociální rozvoj dětí v každodenním fungování tříd
- postupné posilování pozice a kompetencí třídních vyučujících
- vzdělávání a postupná implementace systému PBIS

POZITIVNÍ PODPORA CHOVÁNÍ - PBIS

PBIS je propracovaný, výzkumně ověřený systém zaměřený na podporu žádoucího, všeobecně přijímaného chování a duševního zdraví dětí. Je využíván v základních a středních školách po celém světě a nabízí systém, který efektivně pomáhá budovat dobré klima ve škole, hezké vztahy a pohodovou atmosféru. Systém PBIS staví na přirozené schopnosti člověka naučit se reagovat na své prostředí určitým chováním. Tedy, že chování je třeba učit podobně jako jiný vzdělávací obsah.

- Primárním postupem je tak učení a fixace celoškolně jednotných, pozitivně formulovaných pravidel chování, tzv. očekávaného chování.
- Systém zahrnuje tři úrovně podpory, přičemž základní úroveň je určena všem dětem, druhá je pro děti s dílčími potřebami a třetí pro děti s komplexními potřebami v oblasti duševního zdraví, včetně traumatizovaných dětí a dětí projevujících se rizikovým chováním.
- Systém ulehčuje práci také pedagogům. Ředitelům nabízí nástroj, který pomáhá budovat dobré klima ve škole, přátelské vztahy a pohodovou atmosféru.
- V režimu Celoškolní PBIS je poskytována podpora kouče po dobu jednoho roku, což je doba, která je minimálně nutná pro udržitelné zavedení principů I. úrovně PBIS.
- Po uplynutí jednoho roku PBIS kouč vyhodnotí, zda již škola zavedla klíčové prvky PBIS a může být vedena jako tzv. PBIS škola. Pokud klíčové prvky zavedeny nejsou, pak vyhodnocení slouží jako podklad pro rozvoj v dalším roce a o nové vyhodnocení škola může požádat později. (převzato z www.societyforall.cz)

3.1 CÍLE PREVENCE

- posílení odolnosti žáků vůči rizikovému chování
- rozvoj osobnostně sociálních dovedností žáků
- výchova ke zdravému životnímu stylu
- tvorba dobrého klimatu celé školy
- budování komunikačních dovedností na všech úrovních (žáci, učitelé)
- fungující poradenská činnost pro žáky, rodiče i učitele - informační systém

- spolupráce s osvědčenými externími organizacemi
- široké zapojení témat prevence do školního vzdělávacího programu
- vytváření zdravého a podnětného prostředí školy

3.2 TEMATICKÉ BLOKY VE VÝUCE

1. STUPEŇ	
Předmět	Učivo
Svět kolem nás	člověk mezi lidmi (podobnost a odlišnost lidí, barva pleti, intolerance), člověk a zdraví (zdravý životní styl, kouření ohrožuje zdraví)
Tělesná výchova	hygiena Tv (oblečení, dýchání, relaxace)
Výtvarná výchova	plakát (zdravý životní styl)
Přírodověda	výchova ke zdraví (zdraví, osobní hygiena, režim dne, první pomoc, výživa a zdraví, prevence zneužívání návykových látek, osobní bezpečí)
Vlastivěda	národnostní menšiny v ČR, soužití, rasismus

2. STUPEŇ	
Předmět	Učivo
Výchova k občanství	způsoby chování v krizových situacích, dětská krizová centra, linky důvěry, režim dne, osobní hygiena, volný čas, zdravý životní styl, zdravá výživa, prevence zneužívání návykových látek, kouření, alkoholismus, modelové situace zaměřené na nácvik způsobu odmítání, zdraví, nemoc, způsob života, hygiena, původci nemocí, význam očkování, prevence přenosu infekčních chorob, osobní bezpečí (agrese, šikana, zdravé sebevědomí), virtuální drogy, kriminalita, delikvence, vandalismus, násilí
Přírodopis	lidské rasy (rasismus), nakažlivé choroby (AIDS, žloutenka), dýchací soustava (vliv kouření na zdraví, péče o dýchací ústrojí), zásady první pomoci, trávicí soustava (zdravá výživa, hygiena potravy), hygiena duševní činnosti, toxikomanie
Chemie	zneužívání návykových látek (rozpouštědla - toluen, alkoholy – ethanol, negativní vliv na zdraví člověka), léčiva, drogy, čisticí přípravky, potraviny – konzervační látky a jejich vliv na lidské zdraví

Zeměpis	lidské rasy (rasismus, antisemitismus)
Informatika	virtuální drogy, patologické hráčství, kyberšikana
Svět práce	zdravá výživa, příprava pokrmů dle zásad zdravé výživy, virtuální drogy, patologické hráčství

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Celkem
Prevence šikany a projevů agrese	3	3	2	1	2	3	3	2	0	19
Prevence kyberšikany	3	3	2	1	2	3	3	2	0	19
Prevence záškoláctví	1	1	1	0	1	1	0	0	0	5
Prevence rizikových sportů	0	0	0	0	0	1	1	1	1	4
Prevence rizikového chování v dopravě	4	2	3	1	2	0	0	1	0	13
Prevence rasismu a xenofobie	1	2	1	1	1	2	5	3	4	3
Prevence působení sekt a extrémistických náboženských směrů	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0
Prevence rizikového sexuálního chování	0	0	0	0	0	0	2	2	2	0
Prevence užívání tabáku	1	1	1	1	1	2	3	1	5	0
Prevence užívání alkoholu	1	1	1	1	1	2	3	2	5	0
Prevence užívání dalších návykových látek	1	1	1	1	1	2	3	2	5	0
Prevence závislostního chování pro nelátkové závislosti (hazard, počítačové hry apod.)	1	1	1	1	1	2	3	2	5	0
Prevence poruch příjmu potravy	0	0	0	1	1	3	2	2	2	0
Prevence kriminálního chování	0	0	1	1	1	2	2	3	4	0
Celkem	12	11	8	3	7	8	7	6	1	63

3.3 PROJEKTY A JEJICH POPIS

Cíl:

Posílení osobnostně sociálního rozvoje žáků 1. - 9. ročníku prostřednictvím třídnických hodin

Ukazatele dosažení cíle:	realizace aktivit ve všech třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících, hodnotící dotazníky pro účastníky
Zdůvodnění cíle:	aktivní role třídních vyučujících při realizaci programu, komunikace se žáky na neformální bázi, zlepšení úrovně komunikace, vztahů a třídního klimatu
Návaznost na dlouhodobé cíle:	osobnostně sociální rozvoj žáků, klima školy

Cíl:	Posilování kompetencí třídních vyučujících v oblasti osobnostně sociálního rozvoje žáků 1. - 9. ročníku
Ukazatele dosažení cíle:	počet vzdělávacích akcí, počet účastníků, výstup v podobě realizovaných aktivit ve třídách (ped. portfolio)
Zdůvodnění cíle:	vybavení třídních vyučujících kompetencemi pro realizaci programů pro zlepšení úrovně komunikace, vztahů a třídního klimatu
Návaznost na dlouhodobé cíle:	osobnostně sociální rozvoj žáků, klima školy

3.3.1 AKTIVITY PRIMÁRNÍ PREVENCE PRO UČITELE

Název a odborné zaměření vzdělávání	PBIS
Stručná charakteristika	akreditované vzdělávání k zavádění strategie PBIS - Podpora pozitivního chování
Realizátor/ lektor	SO-FA
Počet proškolených pedagogů	všichni
Počet hodin	16 + metodické vedení
Termín konání	srpen 2023

Název a odborné zaměření vzdělávání	PBIS implementační tým - konzultace s koučem
Stručná charakteristika	akreditované vzdělávání pro pedagogické pracovníky
Realizátor/ lektor	Mgr. Zuzana Sedláčková, SO-FA
Počet proškolených pedagogů	PBIS tým
Počet hodin	8
Termín konání	celý školní rok

3.3.2 AKTIVITY PRIMÁRNÍ PREVENCE PRO ŽÁKY 1. STUPNĚ

Název programu	Kamarádství a vztahy, osobní bezpečí, úspěch ve škole, IT a média, finanční gramotnost
Typ programu	zážitkový
Stručná charakteristika programu	prevence rizikového chování
Realizátor	Hope4kids, z.s.
Cílová skupina	1. - 5. ročníky
Počet hodin programu	2
Návaznost na cíle preventivního programu	osobnostně sociální rozvoj žáků, posílení odolnosti žáků vůči rizikovému chování
Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících, hodnotící dotazníky pro účastníky, hodnotící zpráva lektorů
Termín	
Zodpovědná osoba	Mgr. Eva Zvěřinová

Název programu	Dopravní výchova pro 4. ročníky
Typ programu	zážitkový
Stručná charakteristika programu	prevence rizikového chování
Realizátor	Dopravní hřiště Mladá Boleslav
Cílová skupina	4. ročníky
Počet hodin programu	4
Návaznost na cíle preventivního programu	posílení odolnosti žáků vůči rizikovému chování
Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících
Termín	
Zodpovědná osoba	Mgr. Eva Zvěřinová

Název programu	Jak být v pohodě - duševní zdraví
Typ programu	zážitkový
Stručná charakteristika programu	osobnostně sociální rozvoj žáků
Realizátor	Linka bezpečí
Cílová skupina	6.-9. ročníky
Počet hodin programu	2
Návaznost na cíle preventivního programu	osobnostně sociální rozvoj žáků

Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících
Termín	
Zodpovědná osoba	Mgr. Eva Zvěřinová

Název programu	Dopravní výchova
Typ programu	zážitkový
Stručná charakteristika programu	prevence rizikového chování
Realizátor	Nadační fond ŠKODA AUTO
Cílová skupina	1. -5. ročníky
Počet hodin programu	1
Návaznost na cíle preventivního programu	posílení odolnosti žáků vůči rizikovému chování
Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících
Termín	
Zodpovědná osoba	Mgr. Eva Zvěřinová

Název programu	Program Policie ČR
Typ programu	zážitkový
Stručná charakteristika programu	prevence rizikového chování
Realizátor	Policie ČR
Cílová skupina	3. a 5. ročníky
Počet hodin programu	2
Návaznost na cíle preventivního programu	posílení odolnosti žáků vůči rizikovému chování
Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících
Termín	duben 2023
Zodpovědná osoba	Mgr. Eva Zvěřinová

3.3.3 AKTIVITY PRIMÁRNÍ PREVENCE PRO ŽÁKY 2. STUPNĚ

Název programu	Teambuilding
Typ programu	stmelovací
Stručná charakteristika programu	zážitkový program pro restart třídního kolektivu (změna třídních vyučujících)
Realizátor	třídní vyučující
Cílová skupina	6. ročník
Počet hodin programu	6
Návaznost na cíle preventivního programu	osobnostně sociální rozvoj žáků, klima školy

Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících
Termín	září 2023
Zodpovědná osoba	třídní vyučující

Název programu	Pohlavní zdraví
Typ programu	přednáška a diskuze
Stručná charakteristika programu	zdravý životní styl
Realizátor	
Cílová skupina	8. ročník
Počet hodin programu	2
Návaznost na cíle preventivního programu	Primární prevence pro žáky 2. stupně – jednotlivé oblasti rizikového chování
Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků, hodnocení žáků
Termín	
Zodpovědná osoba	Mgr. Eva Zvěřinová

Název programu	Jsem originál, Kybersexting, (Ne)legální drogy, Extrém, Pít či nepít
Typ programu	interaktivní a zážitkový
Stručná charakteristika programu	prevence rizikového chování, zdravý životní styl
Realizátor	Křesťanská akademie mladých, z.s.
Cílová skupina	6. - 9. ročník
Počet hodin programu	2
Návaznost na cíle preventivního programu	Primární prevence pro žáky 2. stupně – jednotlivé oblasti rizikového chování
Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících, hodnotící dotazníky pro účastníky, hodnotící zpráva lektorů
Termín	leden 2023
Zodpovědná osoba	Mgr. Eva Zvěřinová

Název programu	První pomoc
Typ programu	zážitkový
Stručná charakteristika programu	zásady a nácvik první pomoci
Realizátor	Český červený kříž
Cílová skupina	8. ročníky
Počet hodin programu	2

Návaznost na cíle preventivního programu	zdravý životní styl, prevence rizikového chování
Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících
Termín	
Zodpovědná osoba	

Název programu	Program Policie ČR
Typ programu	zážitkový
Stručná charakteristika programu	prevence rizikového chování
Realizátor	Policie ČR
Cílová skupina	1.- 9. ročníky
Počet hodin programu	2
Návaznost na cíle preventivního programu	posílení odolnosti žáků vůči rizikovému chování
Ukazatelé úspěšnosti	realizace aktivit v dotčených třídách, počet zúčastněných žáků a vyučujících
Termín	
Zodpovědná osoba	Mgr. Eva Zvěřinová

3.3.4 DALŠÍ AKTIVITY VE ŠKOLE

Školní družina	1. – 4. třída
Školní kroužky	1. – 9. třída
Sportovní kurzy a turnaje	1. – 9. třída
Znalostní a sportovní soutěže	1. – 9. třída
Třídnické hodiny	1. – 9. třída
Třídní samospráva	1. – 9. třída
Projektové dny	1. – 9. třída

4. ADRESÁŘ ORGANIZACÍ

NÁZEV ORGANIZACE	ADRESA, KONTAKTY
Odbor sociálních věcí Oddělení SPOD	Magistrát města Mladá Boleslav vedoucí oddělení: Blanka Juričová www.mb-net.cz e-mail: juricova@mb-net.cz tel.: 326716178
Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje	adresa: Václava Klementa 195, Mladá Boleslav www.cpspsk.cz e-mail: mladaboleslav@cpspsk.cz tel.: 326 322 915, 732 365 534
Semiramis o.s., K-centrum Mladá Boleslav	adresa: Ptácká 162, 293 01 Mladá Boleslav www.os-semiramis.cz e-mail: k-centrum-mb@os-semiramis.cz tel: 724 290 697
Centrum primární prevence Středočeského kraje	adresa: Sadová 2107, 288 02 Nymburk www.os-semiramis.cz e-mail: mullerova@os-semiramis.cz tel.: 733 184 995
Pedagogicko psychologická poradna	adresa: Václavkova 1040, 293 01 Mladá Boleslav www.pppstredoceska.cz e-mail: pppmb@seznam.cz tel.: 326 731 066, 731 417 226
Probační a mediační služba Mladá Boleslav	adresa: S.K. Neumanna 544, Mladá Boleslav www.pmscr.cz e-mail: jhradiskahorakova@pms.justice.cz tel.: 724881439
Středisko komplexní terapie s.r.o.	adresa: Poliklinika Modrá hvězda, Jiráskova 1320, Mladá Boleslav www.stredisko-komplexni-terapie.cz e-mail: info@janapichova.cz tel.: 776 769 338

Speciálně pedagogické centrum (SPC)	adresa: Na Celně 2, 293 05 Mladá Boleslav tel.: 326 726 053, 326 321 931
Středisko výchovné péče, ambulantní pracoviště Mladá Boleslav	adresa: Tovačovského 163/7, Mladá Boleslav www.klicov.cz e-mail: ambulancemb@klicov.cz tel.: 313 537 404, 773 765 387
Policie ČR Obvodní oddělení Dobrovice	adresa: Husova 534, 294 41 Dobrovice tel.: 974 877 740, 735785841 e-mail: mb.oo.dobrovice@pcr.cz

5. PŘÍLOHY

5.1 STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Školní neúspěšnost

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje soustavnou práci s dítětem a také s rodinou dítěte. Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání žáka, který částečně nebo zcela nedokáže splnit požadavky, které na něj učitel v souladu s výstupy stanovenými ŠVP klade, a soustavně nedosahuje stanovených výsledků v učení. Nejedná se pouze o špatný prospěch, ale rovněž o vytváření negativních postojů k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně. Školní neúspěšnost je často způsobena souborem příčin, které je potřeba dobře rozpoznat.

Příčiny školní neúspěšnosti

a) osobnost žáka - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, školní nezralost, nízké sebevědomí, nedostatek pracovních návyků, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka;

b) rodina - nepodnětné rodinné prostředí, neúplná rodina, odlišné sociokulturní prostředí, náročné životní situace, chybějící motivace k plnění školních povinností, nevhodné typy výchovy; ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině;

c) škola - problémy ve vztazích (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem, vztah mezi školou a rodinou), nerespektování vývojových hledisek žáka, nevhodné vyučovací metody, nedostatek motivace, vysoká absence, záškoláctví, postoj žáka a zákonných zástupců ke školní práci, trvalý a opakovaný neúspěch

Řešení školní neúspěšnosti

Základní krokem v řešení školní neúspěšnosti je včasná pedagogická, speciálně-pedagogická a případně psychologická diagnostika za účelem odhalení konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb pak umožní nastavit vhodná opatření. Opatření se realizují individuálně dle specifických potřeb jednotlivých žáků. Důležitá je vzájemná spolupráce všech zúčastněných subjektů - žák, zákonní zástupci, třídní učitel, ostatní vyučující, výchovný poradce, metodik prevence, školní speciální pedagog, vedení školy, případně pomoc dalších mimoškolních institucí.

Opatření k prevenci školní neúspěšnosti:

- zhodnocení přiměřenosti nároků na žáka
- důraz na pozitivní motivaci a podporu
- empatický a respektující přístup k žákovi
- znalost vzdělávacích možností žáka
- přehled o aktuální úrovni vědomostí a dovedností

- znalost vnějších faktorů vstupujících do vzdělávání žáka (rodina, psychický a fyzický stav, apod.)
- aktivní hledání příčin selhávání a neúspěšnosti
- aktivní spolupráce se všemi účastníky - připravenost ke komunikaci

Nastavení možných opatření podle typu problému:

- poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění - výběr postupů a pedagogických metod na základě doporučení z PPP či SPC, kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod, integrace žáka a vytvoření IVP ve spolupráci s uvedenými institucemi,
- odchylka v celkové úrovni inteligence - stanovení základního požadovaného učiva na základě doporučení z PPP či SPC, vhodné metody práce, motivace - zažití úspěchu, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s ŠPZ - integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou,
- sociální znevýhodnění - motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole, přístup k internetu ve škole, práce s klimatem třídy,
- vysoká absence - spolupráce s rodinou, podpora při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva a data dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči - stanovení harmonogramu a způsobů podpory dítěte.

Postup při řešení školní neúspěšnosti

1. Třídní učitel ve spolupráci se všemi zainteresovanými vyučujícími koordinuje zpracování podpůrného plánu pro oblasti, ve kterých je žák neúspěšný. Plán obsahuje konkrétní postupy a metody zaměřené na překonání neúspěšnosti (časová dotace, forma a rozsah práce, ověření pochopení zadání, forma ověřování znalostí a zpětné vazby, individuální podpora žáka - např. doučování, vrstevnické učení, apod.)
2. V případě přetrvávajících obtíží je zákonným zástupcům doporučena návštěva odborného pracoviště (PPP, SPC, SVP, apod.) a na základě doporučení potom realizována podpůrná opatření.
3. Proces vždy provází úzká a prokazatelná spolupráce všech zainteresovaných účastníků.

5.2 PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ VE ŠKOLE

(zpracováno podle Kolář, M. Bolest šikanování. Praha: Portál, 2001. a Kolář, M. Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál, 2011.)

Program proti šikanování slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole, zaměřuje se především na prevenci šikanování a ukazuje postupy řešení šikanování. Je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak nepedagogickým pracovníkům, rodičům a žákům školy.

Tento program je nedílnou součástí Primární prevence rizikového chování ve škole a Minimálního preventivního programu školy.

Šikanování:

- chování se záměrem ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků
- cílené a opakované fyzické a psychické útoky jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků
- oběť se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemůže bránit.

Podoby šikanování:

- přímá podoba šikany: fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, slovní útoky v podobě nadávek, pomluvy, vyhrožování, ponižování, sexuální obtěžování až zneužívání, kyberšikana prostřednictvím elektronické komunikace (útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.)
- nepřímá podoba šikany: demonstrativní přehlížení, ignorování žáka či žáků

Prevence proti šikanování:

- školní vzdělávací program
- systém primární prevence SPJ, který je dán Směrnicí k primární prevenci rizikového chování u žáků a Minimálním preventivním programem
- systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- informování pedagogických pracovníků a žáků o problematice šikanování.
- zapracování prevence proti šikanování do školního řádu a dodržování školního řádu
- spolupráce se specializovanými institucemi
- důsledná realizace dozorů
- zapojení všech pracovníků školy včetně nepedagogických a správních zaměstnanců
- vytipování rizikových prostor ve škole a školním areálu a zajištění dozoru

KRIZOVÝ PLÁN A POSTUPY ŘEŠENÍ ŠIKANOVÁNÍ

Postup pedagogického pracovníka:

- podezření na šikanování - okamžité zahájení vyšetřování šikany, spolupráce s metodikem prevence a výchovným poradcem, oznámení ředitele školy

Postup ředitele školy:

- přijetí informace o podezření na šikanu
- rozhodnutí o potřebě součinnosti se specializovanými institucemi a Policií ČR
- určení pracovníků podílejících se na vyšetřování šikany
- informování zákonných zástupců

Postup rodičů při podezření na šikanování:

- informování o podezření na šikanování třídního učitele popřípadě dalšího pedagogického pracovníka
- informování ředitelky školy v případě prokazatelných projevů šikany

VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY:

1. Vyšetřování počáteční šikany:

- odhad závažnosti a pokročilosti
- rozhovor s informátory a oběťmi
- nalezení vhodných svědků
- individuální, případně i konfrontační rozhovory se svědky (ne konfrontace oběť x agresor)
- ochrana oběti
- rozhovor s agresory
- výchovná komise s agresorem a zákonnými zástupci
- rozhovor s rodiči oběti
- třídní schůzka
- dlouhodobá práce s celou třídou

2. Vyšetřování pokročilé šikany – výbuch skupinového násilí:

Prvotní kroky pomoci

- překonání šoku pedagoga
- bezprostřední záchrana oběti

Příprava vyšetřování

- zapojení všech dostupných pedagogů (např. na poschodí) a rozdělení rolí
- informování vedení školy
- zajištění dozoru ve třídě (zabránit domluvě účastníků agrese)
- zajištění péče o oběť
- informování Policie ČR, zákonných zástupců, případně specialisty na šikanu

Vyšetřování

- rozhovor s obětí a informátory

- nalezení spolupracujících účastníků a agresorů
- individuální, případně i konfrontační rozhovory se svědky (ne konfrontace obětí x agresor)
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory

5.3 POSTUPY PŘI VÝSKYTU RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLE

KONZUMACE TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ VE ŠKOLE

zabránění v další konzumaci
odebrání tabákového výrobku
sepsání stručného záznamu (od koho má tabákový výrobek) a informování vedení školy
informování zákonných zástupců
informování orgánu sociálně právní ochrany dítěte v závažných případech
vyvození sankcí

KONZUMACE ALKOHOLU VE ŠKOLE

zabránění v další konzumaci
odebrání alkoholu
posouzení stavu žáka
v případě nutnosti zajištění lékařské péče
informování vedení školy a sepsání stručného záznamu
informování zákonných zástupců (případně vyrozumění zákonného zástupce za účelem vyzvednutí žáka v případě nezpůsobilosti žáka k další účasti na vyučování)
informování orgánu sociálně právní ochrany dítěte v opakovaných případech
vyvození sankcí

NÁLEZ ALKOHOLU VE ŠKOLE

nález v prostorách školy:

tekutinu nepodrobovat žádnému testu (ke zjištění jeho chemické struktury)
informování vedení školy a sepsání stručného záznamu
uložení tekutiny u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu

zadržení u některého žáka:

tekutinu nepodrobovat žádnému testu (ke zjištění její chemické struktury)
informování vedení školy a sepsání stručného záznamu
informování zákonných zástupců
informování orgánu sociálně právní ochrany dítěte v opakovaných případech

KONZUMACE OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK (OPL) VE ŠKOLE

zabránění v další konzumaci
odebrání návykové látky
posouzení stavu žáka
v případě nutnosti zajištění lékařské péče

informování vedení školy a sepsání stručného záznamu

(případně vyrozumění zákonného zástupce za účelem vyzvednutí žáka v případě nezpůsobilosti žáka k další účasti na vyučování)

informování orgánu sociálně právní ochrany dítěte

vyvození sankcí

DISTRIBUCE OPL VE ŠKOLE

distribuce OPL - protiprávní jednání, může být kvalifikováno jako trestný čin, množství látky není rozhodující

informování vedení školy - oznámení Policii ČR (podezření ze spáchání trestného činu)

informování zákonných zástupců a orgánu sociálně právní ochrany

v případě zadržení OPL viz **NÁLEZ OPL VE ŠKOLE**

NÁLEZ OPL VE ŠKOLE

nález podezřelé látky v prostorách školy:

látku nepodrobovat žádnému testu (ke zjištění jeho chemické struktury)

informování vedení školy

vložení látky do obálky s datem, časem a místem nálezu, přelepení obálky a označení podpisem přítomných pracovníků školy (ředitelka školy + další osoba), uschování obálky na bezpečném místě

vyrozumění Policie ČR za účelem provedení identifikace a zajištění podezřelé látky

zadržení podezřelé látky u žáka:

látku nepodrobovat žádnému testu (ke zjištění jeho chemické struktury)

informování vedení školy

sepsání stručného záznamu s vyjádřením žáka

vložení látky do obálky s datem, časem a místem nálezu, přelepení obálky a označení podpisem přítomných pracovníků školy (ředitelka školy + další osoba), uschování obálky na bezpečném místě

v případě intoxikace žáka a přivolání lékaře - předání podezřelé látky

vyrozumění Policie ČR za účelem provedení identifikace a zajištění podezřelé látky

informování zákonných zástupců

podezření na držení OPL žákem:

informování vedení školy

vyrozumění Policie ČR z důvodu podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku

informování zákonných zástupců

dohled nad žákem do příjezdu Policie ČR a izolace od ostatních žáků

KRÁDEŽE V PROSTŘEDÍ ŠKOLY

protiprávní jednání s povinností hlásit orgánům činným v trestním řízení a rizikovost nošení cenných věcí do školy (vytvořit možnost uschovat případné cenné předměty nebo vyšší finanční obnos na určeném místě)

nahlášení krádeže žákem

předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo

poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce) o této možnosti

RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ V DOPRAVĚ

jednání, které vede v rámci dopravního kontextu k dopravním kolizím a následně k úrazům nebo úmrtím

PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

náhlý výrazný úbytek váhy, časté zvracení, zvláštnosti v přístupu k jídlu, vyhýbání se stravování ve školní jídelně

rodiče – informování a nabídka návštěvy odborníka (řešení nad rámec možností pedagoga)
pediatr

SYNDROM TÝRANÉHO DÍTĚTE

dítě vykazující známky psychického nebo fyzického násilí:

Změny v chování dítěte

- celková stísněnost a nezájem o dění kolem
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými
- úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob nebo v situaci, kdy je dítě s dospělým samo
- vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám
- nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“
- agresivní napadání a šikanování vrstevníků
- zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty
- potíže se soustředěním a zhoršení prospěchu ve škole
- váhání s odchodem domů po vyučování
- neomluvené absence ve škole
- odmítání jídla nebo přejídání
- sebepoškozování
- útěky z domova

Známky na těle dítěte

- opakovaná zranění včetně zlomenin
- modřiny
- řezné rány
- otoky částí těla, například rtů, tváří, zápěstí

- stopy po svazování
- otisky různých předmětů na těle
- natrhnutí ucha
- otisky dlaně a prstů
- stopy po opaření nebo popálení cigaretou

učitel – zjištění varovných signálů, rozhovor s žákem (zjištění situace, nemusí potvrdit)

- předání informace vedení školy, školnímu poradenskému pracovišti (nezůstat sám na řešení problému)
- rozhovor se zákonnými zástupci – podání vysvětlení k příznakům u dítěte, poučení o zákonných následcích

školní poradenské pracoviště - spolupráce třídního učitele, výchovného poradce, metodika prevence, oslovení pediatra

naplnění skutkové podstaty trestného činu – nutné včas rozhodnout o podání oznámení Policii ČR a OPOD (problémy neustanou, přetrvávají)

VANDALISMUS

svévolné poškozování a ničení majetku, nepřináší pachateli žádné materiální obohacení, chybí motiv - většinou tak koná jen pro vlastní potěšení či pro potřebu odreagovat se

Vandalismus páchaný na půdě školy:

- vždy informovat vedení školy (majetek školy, možný trestný čin)
- informovat zákonné zástupce
- při odmítnutí spolupráce rodičů, zákonných zástupců nebo při opakovaném vandalismu vyzumět OSPOD (obecní úřad)
- pokud nedojde ke smíru – náhrada vzniklé škody, ohlásit věc Policii ČR (do 5 000 Kč řešeno jako přestupek, nad 5 000 Kč řešeno jako trestný čin)
- při opakovaném vandalismu stejným žákem oslovit pedagogicko-psychologické poradenství nebo střediska výchovné péče (souhlas rodičů, zákonných zástupců, u nezletilých i zletilých žáků).

NENÁVISTNÉ PROJEVY

rasismus, xenofobie, homofobie, antisemitismus, extremismus – projevy slovní, písemné, grafické, atd.

rodiče – informování a postup dle školního řádu

Policie ČR – v případě dlouhodobého, systematického nenávistného chování s významným dopadem na psychiku oběti

ZÁŠKOLÁCTVÍ

záměrné vyhýbání se školní docházce žákem (s vědomím nebo bez vědomí zákonného zástupce)

Doporučený postup školy

Neomluvená absence v rozsahu alespoň jedné vyučovací hodiny (po uplynutí lhůty stanovené školním řádem) - třídní učitel prokazatelně informuje zákonného zástupce o neomluvené absenci a vede záznamy o všech krocích a průběhu všech jednáních

- Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole neví - učitel se dotáže na možný důvod nepřítomnosti, probere situaci se zákonným zástupcem dítěte, motivuje jej k rozhovoru s dítětem a řešení situace domlouvou
- Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole ví - učitel se dotáže na důvod nepřítomnosti, který je:
 - omluvitelný – učitel vyzve k doložení omluvení důvodu nepřítomnosti žáka ve škole
 - neomluvitelný – zde je třeba vzít v úvahu problém, který vedl k absenci žáka a společně domluvit další postup ve věci (domluva a zdůraznění povinnosti plnit školní docházku, zajištění poradenství, doučování, služby, ...)
- informování vedení školy a školního poradenského pracoviště – nutná týmová spolupráce

Nedaří-li se kontaktovat zákonného zástupce žáka, následuje písemná pozvánka k osobnímu setkání zákonných zástupců s třídním učitelem, a to v následujícím sledu, pokud zákonný zástupce nereaguje:

Písemná pozvánka k osobnímu jednání

- **neformální** – pozvánka k osobnímu setkání s třídním učitelem za účelem konzultace (např. prostřednictvím e-mailu nebo jinak doručenou pozvánkou)
- **formální, doporučeným dopisem**
- **formální, doporučeným dopisem s doručenkou** (doručenky jsou součástí záznamu o přijatých opatřeních), kdy je pozvánka k osobnímu setkání doplněna poučením o opatřeních, k nimž bude nutno přistoupit, nepodaří-li se navázat spolupráci se zákonnými zástupci.

Schůzka zákonných zástupců žáka s třídním učitelem

Osobní schůzka, kde je se zákonnými zástupci probrána situace žáka, případně situace rodiny, učitel zjišťuje možné příčiny záškoláctví a domlouvá s rodiči postup k nastolení žádoucího stavu. V tomto bodě je již o situaci informován školní metodik prevence a výchovný poradce, který ve věci poskytne své stanovisko spolu s návrhem dalšího postupu, a osobního setkání se zákonnými zástupci se účastní. Účast žáka je velmi vhodná.

Zápis o schůzce je součástí záznamu o opatřeních, s jehož účelem, jakož i s dalším možným nakládáním s ním, budou zúčastnění seznámeni. Zápis bude učiněn do formuláře, a to s podpisem všech zúčastněných. S rodiči je domluven termín další schůzky, reflektující povahu a závažnost konkrétního případu, jakož i charakter a časovou náročnost opatření, na jejichž přijetí ke zlepšení situace se strany dohodly. Na této schůzce je třeba sledovat a vyhodnocovat plnění opatření v rámci jednání všech zúčastněných a případně ji opakovat. Pokud by opatření plněna nebyla, je nutné nastavit další postup.

Podpis Individuálního výchovného programu v případě, že je využíván

Individuální výchovný program (dále jen IVýP) je **forma spolupráce mezi školou, žákem, zákonným zástupcem**, případně další zúčastněnou stranou, při řešení rizikového chování žáka. Cílem IVýP je odstranit rizikové chování žáka a předejít tak důsledkům z tohoto chování vycházejícím. Při řešení problému se škola obrací k zákonnému zástupci žáka jako k partnerovi, s nímž pracuje na dosažení stejného cíle – odstranění rizikového chování žáka. Soustředěný a jednotný tlak obou důležitých institucí (školy a rodiny) na žáka zvyšuje pravděpodobnost úspěchu.

Postoupení případu další straně

Pokud ani přes veškerou podporu nedojde k odstranění rizikového chování žáka (a to z důvodu, že žák není schopen za dané podpory na svém chování pracovat či jedna/více stran není schopna danou podporu v potřebné míře poskytovat), **je rodina indikována pro spolupráci s další stranou**, která má k řešení dané situace potřebné nástroje (odborné či právně vymahatelné). Škola aktuálně využila všech dostupných způsobů řešení rizikového chování žáka a možností podpory zákonných zástupců, případ je předán do kompetence další straně (OSPOD, Policie ČR apod.).

HAZARDNÍ HRANÍ A NETOLISMUS

závislost na hazardních hrách nebo na počítačových a online hrách a aktivitách, pozor na aktivity ve škole – nesmí využívat principy hazardních her
učitel – informuje zákonného zástupce v případě zjištění příznaků

SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

autoagresivní chování (řezání, pálení, škrábání, píchání, apod.) na různých částech těla
učitel – informuje zákonného zástupce v případě zjištění příznaků a doporučí návštěvu odborníka

- v případě akutního zdravotního ohrožení – zajištění lékařské péče
- navádění k sebepoškození – Policie ČR

RIZIKOVÉ SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ

předčasné zahájení sexuálního života, prostituce, provozování rizikových praktik, sexuální zneužívání a násilí, projevy sexuální deviace

učitel – informuje zákonného zástupce v případě zjištění příznaků

- při naplnění skutkové podstaty tr. činu – informuje vedení školy - povinnost informovat Policii ČR a OSPOD